

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

2019/23457
646474/2019

19/40535 - 16

16.12.2019

Politidirektoratets hørings svar - endringer i forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser

Politidirektoratet viser til høring fra Arbeidstilsynet om forslag til endringer i forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser. Saken ble sendt på høring 01.07.2019, men ble ikke oversendt til Politidirektoratet. Politidirektoratet mottok høringen fra Arbeidstilsynet 28. november 2019.

Det fremgår av høringsnotatet s. 4 at Arbeidstilsynet ønsker å tone ned inntrykket av at HMS-kortet er et ID-kort. Arbeidstilsynet foreslår enkelte endringer i kravet til utforming og behandling av HMS-kort, for å hindre risikoen for at kortene misbrukes. Arbeidstilsynet har anmodet Politidirektoratet om særlig å kommentere endringer i reglene om makulering av HMS-kort, samt forslaget om å fjerne signaturfeltet på HMS-kortet.

Vi har forelagt høringen for Økokrim, Oslo politidistrikt, Sør-Vest og Sør-Øst politidistrikt. Vi har mottatt høringsinnspill fra Sør-Vest politidistrikt, som har diskutert endringene med senterkoordinator ved AKRIM-senteret i Stavanger. Vi har også mottatt innspill fra Oslo politidistrikt ved AKRIM-senteret. Innspillene finnes vedlagt i sin helhet, men vises også til i våre merknader.

Politidirektoratets merknader

Innledende bemerkninger

Politidirektoratet vil innledningsvis bemerke at i det kriminalitetsforebyggende perspektivet er vi opptatt av at utstedelse og bruk av HMS-kortet i minst mulig grad kan misbrukes eller benyttes til kriminelle handlinger. Det er etter vår vurdering sentralt at arbeidsgiver ivaretar sine plikter til å sørge for nødvendig identitetskontroll av arbeidstakeren før søknad om godkjenning og bestilling av HMS-kort, og at kortutsteder ivaretar sine plikter i å foreta identitetskontroll av arbeidstaker før HMS-kort utstedes, jf. forskrift om godkjenning av

---

Politidirektoratet

renholdsvirksomheter m.m §§ 10 og 15 og forskrift om HMS-kort for bygge- og anleggsplasser §§ 4 og 6.

Det fremgår av høringsnotatet s. 3 at Arbeidstilsynet har mottatt innspill fra partene, andre brukere og interne aktører om behov for endringer og tekniske løsninger. På høringsnotatet side 4 står det at "[f]ra 01.01.2020 innføres nye tekniske løsninger med forbedret ID-sikkerhet ved bestilling av kortene som gjør at muligheten for misbruk blir ytterligere redusert". Politidirektoratet er positive til dette, men etter vår vurdering har ID-prosessen for utstedelse av HMS-kort betydelige svakheter.

Det er arbeidsgivers ansvar å sjekke identiteten til arbeidstaker som skal ha HMS-kort. For arbeidsgivere som selv begår økonomisk kriminalitet eller arbeidslivskriminalitet kan falsk identifikasjon av arbeidstakere i forbindelse med bestilling av HMS-kort være et effektivt virkemiddel for å skjule hvem som faktisk utfører arbeid.

Uavhengig av om arbeidsgiver begår kriminelle handlinger, er det vanskelig for arbeidsgiver å fastslå en persons identitet, og om fremlagte identitetsdokumenter er ekte. Tilsvarende utfordringer har kortutsteder. I høringsnotatet s. 5 peker Arbeidstilsynet på noen av utfordringene kortutsteder har når de skal foreta kontroll av signaturen.

Politidirektoratet vil bemerke at politiet har erfart flere tilfeller hvor ekte utstedte HMS-kort har personalia tilhørende en annen person enn den personen som er avbildet i kortet og som er reell bruker av kortet. Politidirektoratet vil understreke at solide rutiner og god kontroll er viktig for å redusere eventuelt misbruk av HMS-kort. Vi vil bemerke at vi har anbefalt at nasjonale ID-kort også utstedes til utenlandske statsborgere i Norge. Når nasjonalt ID-kort blir tilgjengelig for samtlige arbeidstakere, uavhengig av statsborgerskap, anbefaler Politidirektoratet at det kun skal være nasjonalt ID-kort som kan legges til grunn ved utstedelse av HMS-kort. Nasjonale ID-kort vil også ha tekniske løsninger som kan understøtte kortets ekthet. Politidirektoratet ber om at dette vurderes i denne sammenheng når nasjonalt ID-kort også blir utstedt til utenlandske borgere. Nasjonalt ID-kort til norske borgere vil bli utstedt fra siste kvartal 2020.

Makuleringsplikten

Etter gjeldende forskrift om godkjenning av renholdsvirksomheter m.m § 11a og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser § 8a har arbeidsgiver en plikt til å innlevere kort til kortutsteder for makulering.

Arbeidstilsynet skriver i høringsnotatet s. 5 at etter deres erfaringer blir kortene i svært liten grad faktisk returnert kortutsteder for makulering ved opphør av arbeidsforholdet og/eller virksomheten eller ved utløpet av kortets gyldighetsperiode, slik de ovennevnte reglene krever. Arbeidstilsynet foreslår derfor at arbeidsgiver pålegges å makulere kortene og å registrere endret status på kortet i kortdatabasen. Arbeidstilsynet skriver i høringsnotatet s. 5 at tilsyn eventuelt kan gjøres ved at man sjekker at arbeidsgiver har rutiner for å ivareta makuleringsplikten.

Sør-Vest politidistrikt støtter den foreslåtte endringen i makuleringsplikten, og mener at dette er et ansvar som meget godt kan ligge hos arbeidsgiver. Distriktet kan ikke se at endringen vil få uheldige konsekvenser av betydning.

Politidirektoratet støtter også at arbeidsgiver pålegges en plikt til å makulere kortene og endre status på kortene i kortdatabasen. For at endringen skal ha ønsket effekt, bør det etter Politidirektoratets mening være mulig å kontrollere en eventuell makuleringsprosess for å hindre misbruk av HMS-kortene.

Opplysninger som skal stå på HMS-kortet

I høringsnotatet s. 4 – 5 beskriver Arbeidstilsynet hvorfor tilsynet mener at signatur ikke bør fremgå av HMS-kortet. Dette er særlig pga. signaturfeltet skaper problemer ved opplasting av signatur under bestilling av kort, og kortutsteder avslår kort grunnet feil med signaturen. Det vises til at ikke alle lands pass eller nasjonale ID-kort har signaturfelt, og det vil da ikke være noe kortutsteder kan kontrollere signaturen mot. Tilsynet skriver videre:

"Fra 01.01.2020 vil alle bestillinger av HMS-kort skje elektronisk og signatur vil være skrevet på telefon eller nettbrett. Visuell kontroll av at en signatur er skrevet av samme person er svært vanskelig. Dersom det skal være en reell kontroll bør det gjøres ved dataverktøy for signaturgranskning. Arbeidstilsynet foretar heller ingen kontroll av ektheten av signaturen under tilsyn. Arbeidstilsynet mener derfor at det ikke er behov for å innhente signatur, og dermed er det heller ikke nødvendig at signaturfeltet fremgår av kortet".

Sør-Vest politidistrikt har i sitt høringsinnspill kommentert at det er vanskelig å ha motforestillinger mot den foreslåtte endringen. Tekniske forhold vil gjøre det nærmest umulig å foreta en reell kontroll av signaturen. Distriktet ser derfor ikke noe poeng i å ha en slik signatur på kortet, siden den mister sin verdi.

Oslo politidistrikt ved A-krimsentret mener endringsforslagene ikke vil ha noen betydning for politiets innsats med å bekjempe og forebygge arbeidslivskriminalitet. Oslo politidistrikt er positive til de endringsforslag Arbeidstilsynet har fremsatt.

Politidirektoratet støttet beslutningen om at kortet fra 1. juli 2015 betegnes som et HMS-kort og ikke et ID-kort med bakgrunn i at kortet kunne misbrukes som et legitimasjonsdokument. At Arbeidstilsynet nå ønsker å gjøre endringer i hvilke opplysninger som skal fremgå av HMS-kortet, er slik Politidirektoratet ser det gode tiltak for å unngå at kortet misbrukes som legitimasjonsdokument i samfunnet for øvrig. Politidirektoratet støtter forslaget om at signaturfelt fjernes fra kortet.

På høringsnotatet s. 4 står det følgende "Arbeidstilsynets vurdering er at tilsynsmyndighetenes behov ikke tilsier at det er nødvendig at opplysninger om fødselsdato og kjønn fremgår av kortene. Det er tilstrekkelig at kortinnehaversfødselsår fremgår av kortet. I den grad tilsynsmyndighetene har behov for å kunne kontrollere fødselsdato og kjønn, kan dette ivaretas ved at inspektører med tjenstlig behov får tilgang til disse opplysningene fra kortutsteders database".

Politidirektoratet stiller seg bak forslaget om fjerning av kjønn og at fødselsdato endres til fødselsår. Disse endringene, sammen med fjerning av signaturen, vil etter Politidirektoratets syn tydeliggjøre kortets formål, og vil kunne redusere eventuelt misbruk. Det vil også være et godt tiltak for å beskytte personinformasjon som kan leses av andre.

Etter Politidirektoratets syn forutsetter imidlertid de overnevnte endringene at det innføres nye tekniske løsninger med forbedret ID-sikkerhet ved bestilling av kortene, og hvor sanntidsinformasjon blir sentralt. Vi viser til våre innledende bemerkninger.

Etter vår oppfatning er det videre viktig at kortet får en unik identifikator som knytter det til et ID-dokument i innehavers besittelse. Dokumentene må kunne knyttes til hverandre. Det kan f.eks. ivaretas ved at HMS-kortet påføres innehaverens pass- eller ID-kortnummer.

Vi synes det er beklagelig at Arbeidstilsynet i e-post av 29.11.2019 har opplyst at tilsynet ikke vil gå videre med forslag om å fjerne opplysning om kjønn fra HMS-kortene eller erstatte opplysning om fødselsdato med fødselsår i denne runden, og ser frem til at disse endringsforslagene tas opp igjen i fremtiden.

Med hilsen

Kristine Langkaas
Seksjonssjef

Vilde Jalleni Tennfjord
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandlere:
Marit Nordsveen Bjørndal
Elin Lien

Vedlegg:
Oslo politidistrikts hørings svar
Sør-Vest politidistrikts høringsinnspill

Mottakere
Arbeidstilsynet